

ДЕВОЙКАТА-ХВОЩ ЯКУТСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Ангел Каралийчев, Вела Каралийчева, 1956

chitanka.info

Разказват, че една заран малката бабичка, която била стопанка на пет крави, станала рано и отишла в полето.

В широкото поле тя видяла един хвоц с пет плодни махалца. Изскубнала хвоца — без да счупи нито коренчето, нито едно махалце. Занесла хвоца в юртата и го сложила на възглавницата. Сетне излязла и се запретнала да дои кравите си.

Както дояла, тя чула, че в юртата звъннали камбанки. Бабичката хвърлила ведрото и разляла млякото. Изтичала в юртата, погледнала — там всичко си било тъй, както по-напред, всичко на мястото си: на възглавницата лежал хвоцът, такъв, какъвто го оставила. Бабичката пак излязла и захванала да дои кравите. Отново звъннали камбанки. Бабичката пак разляла млякото. Изтичала и що да види — на постелята седи девойка с невиджана хубост: с очи като блестящи скъпоценни камъни, с вежди като два черни самура. Хвоцът се превърнал на девойка.

Зарадвала се малката бабичка и рекла:

— Ти ще ми бъдеш наместо дъщеря!

И заживели заедно.

Веднъж младият ловец Харжит-Берген тръгнал да иде в тайгата. Видял една сива катерица и започнал да пуска стрели към нея. От ранно утро до залез слънце стрелял, но все не можел да я улучи. Катерицата скочила на елхата, от елхата — на брезата, от брезата се прехвърлила на едно борово дърво.

Дотърчала катерицата до юртата на малката бабичка и скочила на бора.

Харжит-Берген също дотичал до бора и пуснал стрела към катерицата. Катерицата пак избягала, а стрелата паднала през димния отвор на бабината юрта.

— Бабо, изнеси стрелата, дай ми я! — извикал Харжит-Берген.

Но никой не му отговорил.

Разсърдил се Харжит-Берген, почервенял от гняв. Втурнал се в юртата — и видял хубавицата-девойка. Останал като замаян от невиджаната ѝ хубост, загубил ума и дума. Сетне, без да проговори, избягал, скочил на коня и препуснал към къщи.

— Родители мои — рекъл той, — у малката бабичка, стопанката на петте крави, има една чудно хубава девойка! Поискайте ми я за жена!

Бащата на Харжит-Берген бързо изпратил хора на девет коня за тази хубавица.

Пратениците стигнали при малката бабичка, стопанката на петте крави. Видели девойката и останали смаяни от хубостта ѝ. Сетне се опомнили и излезли навън. Останал един човек, най-почтеният.

— Малка бабичко — рекъл той, — дай тази девойка за жена на младия Харжит-Берген!

— Ще я дам — отвърнала малката бабичка.

Запитали девойката ще иде ли.

— Ще ида — казала девойката.

— А калимът^[1] какъв е? — запитала малката бабичка. — Насметете насам толкова коне и крави, че полето ми да стане тясно.

Бърже насмели към полето и коне, и крави. Толкова насмели, че нямали чет.

Сетне нагласили девойката, облекли я бързо и ловко. Докарали шарен кон. Сложили му сребърна юзда, оседлали го със сребърно седло, окачили отстрани сребърно камшиче. Харжит-Берген хванал невестата си за ръка, извел я, настанил я върху шарения кон. Потеглили.

Изведнъж пътя им пресякла една лисица. Харжит-Берген не можал да се сдържи и рекъл:

— Ще препусна в тайгата подир лисицата! Скоро ще се върна. А ти тръгни по този път. Пътят се разклонява в две посоки. Към изток има окачена самурена кожа, а към запад — меча кожа с бяла шия. В тая посока не завивай. Тръгни по пътя, където виси самурената кожа!

Казал и препуснал.

Поела девойката по-нататък сама и стигнала онова място, където пътят се разклонявал в две посоки. Но когато стигнала, тя забравила какво ѝ заръчал Харжит-Берген. Тръгнала по оня път, където имало окачена меча кожа, и скоро стигнала до една голяма желязна юрта.

От юртата излязла дъщерята на дявола, облечена в желязна дреха, с един усукан крак, с една-единствена усукана ръка, с едно отвратително мътно око, точно по средата на челото, с дълъг чер език, който се спущал върху гърдите.

Дъщерята на дявола сграбчила девойката, смъкнала я от коня, одрала кожата от лицето ѝ и я метнала върху своето лице; свалила всичките ѝ накити и премяната ѝ, облякла си премяната и се накитила,

а девойката хвърлила зад юртата. След това седнала на шарения кон и поела към изток.

Харжит-Берген я догонил, когато вече се приближавала към бащината му юрта. Нищо не забелязал, за нищо не се досетил.

Всичките роднини се събрали да посрещнат невестата. Девет юнака излезли при коневързите, за да посрещнат невестата. Осем девойки се събрали при коневързите, за да я посрещнат. Те си говорели една на друга.

— Щом невестата проговори — от устата ѝ ще се посипят на земята хубави мъниста!

И те си нагласили конци, за да нанижат, мънистата. Юнаците си мислели:

„Отдето мине невестата — по следите ѝ ще се появят черни самури.“

За да стрелят самурите, приготвили лъкове.

Но щом невестата проговорила — от устата ѝ се посипали жаби. Невестата пристъпила — и се появили червеникави оскубани хермелини. Всички посрещачи се зачудили и натъжили.

От коневързите до юртата постлали зелена трева. Хванали невестата за ръка и я повели към юртата.

Влязла тя вътре и наклала в огнището огън с върховете на три млади бора. След това устроили сватбено угощение. Яли, пили, играли и се веселили. Никой не знаел какво е станало.

Наскоро след това малката бабичка отишла на полето да си дои кравите. Гледа — на същото място отново поникнал хвоц с пет махалца, по-хубав от предишния.

Изкопала бабичката хвоца с корена, занесла го в юртата и го сложила на възглавницата. Сетне излязла и захванала да дои кравите. В юртата звъннаха камбанки. Влязла тя вътре и видяла, че там седи същата хубавица-девойка, само че станала още по-хубава.

— Как дойде и защо се върна? — запитала малката бабичка.

— Майко — отвърнала девойката, — когато Харжит-Берген ме поведе оттука, той ми каза: „Ще препусна подир тая лисица в гората, а ти тръгни по пътя, където виси самурена кожа; не завивай по оня път, където виси мечка кожа.“ Аз сбърках посоката и стигнах при една желязна юрта. От нея излезе дяволската дъщеря, одра кожата от лицето ми и покри с нея своето лице. Смъкна цялата ми премяна, облече се в

нея и ме захвърли зад желязната юрта. Възседна моя шарен кон и пое. Тогава сивите кучета захапаха със зъбите си тялото ми и го довлякоха в широкото поле край твоята юрта. И тук аз отново поникнах като хвоц. Как ще видя сега Харжит-Берген?

Малката бабичка захванала да я утешава.

— Ще го видиш, ще го срещнеш — рекла тя. — А дотогава остани при мене, както преди, ще ми бъдеш щерка!

И девойката-хвоц отново заживяла при малката бабичка.

Узнал шареният кон, че девойката-хвоц оживяла и продумал на Харжитбергеновия баща с човешки глас:

— Харжит-Берген по пътя остави девойката сама. Тя стигна до кръстопътя, свърна по оня път, където виси мечата кожа, и стигна при желязната юрта. От юртата изскочи дъщерята на дявола. Одра кожата от лицето на девойката и покри с нея своето лице, свали всичките ѝ накити и премяната ѝ, сама се накити и премени с тях, а девойката хвърли зад желязната юрта. И живее тази дъщеря на дявола в юртата ти, стана твоя снаха. А стопанката ми отново оживя... Вземи я, доведи я в юртата, дай я на сина си! Иначе зло ще стане — дъщерята на дявола ще разруши и юртата, и огнището ти, няма да видиш живот от нея, всички ви в къщи ще погуби.

Старецът препуснал към дома си и се втурнал в юртата.

— Сине — рекъл старецът на Харжит-Берген, — откъде си взе жена?

— Аз взех дъщерята на малката бабичка, стопанката на петте крави.

А баща му отвърнал:

— Шареният кон ми каза всичко. Дъщерята на дявола, а не хубавицата, е влязла в къщата ни с измама. Върви при малката бабичка, помоли девойката да се върне при нас. Доведи я! А дъщерята на дявола вържи за опашката на един див кон и го подгони в полето. Нека разнесе там костите ѝ. Иначе тя ще погуби и хората, и животните!

Чула това дъщерята на дявола и цялата почерняла.

Чул това Харжит-Берген и почервенял от гняв. Хванал дяволската дъщеря, измъкнал я за крака иззад завеската и я вързал за опашката на дивия кон.

Препуснал конят в широкото поле и захванал да газии дъщерята на дявола с копитата си. Черното ѝ тяло се превърнало на червеи и гадини. Събрали всичките, до последната гадинка, и ги изгорили.

След това Харжит-Берген се понесъл към малката бабичка. Скочил от коня при коневърза. Малката бабичка го видяла, изтичала от юртата, зарадвала се, сякаш е намерила загубен човек. От коневърза до юртата постлала зелена трева и се заловила да готви сватбено угощение.

Девојката-хвоц погледнала Харжит-Берген и заплакала:

— Защо идеш пак при мене? Ти ме даде на дъщерята на дявола — да пролее кръвта ми, да разкъса тънката ми кожа, даде ме на сивите песове... След всичко това сега каква жена дириш тук? Девојки има, колкото щеш, жените са повече от рибите в морето. Търси си жена между тях. Аз няма да се ожена за тебе!

— Не съм те давал аз на дъщерята на дявола — отвърнал Харжит-Берген. — Не съм те давал на сивите песове, за да те изядат! Отидох в гората за лисицата, показах ти пътя. Но ти си объркала пътя.

Малката бабичка избърсала сълзите от двете си очи и седнала между девојката и Харжит-Берген:

— Защо вие, които се намерихте, след като се бяхте загубили, не се радвате? Пак се обикнете един друг! Пак заживейте в дружба!

Девојката се съгласила и тихо казала:

— Хубаво. Ще те послушам. Всичко ще забравя!

Харжит-Берген скочил, заиграл, заскачал, почнал да я прегръща. Сетне оседлали шарения кон със сребърно седло, сложили му сребърна юзда, покрили го със сребърен чул, окачили сребърно камшиче. Облекли, натъкмили девојката и потеглили.

Дълго пътували. Минала зимата, търколило се дъждовното лято, отишла си мъгливата есен.

Най-сетне стигнали при бащината юрта.

Всичките роднини, всичките деветима братя на Харжит-Берген се събрали да посрещнат невестата.

От коневърза до юртата постлали пътя със зелена трева.

„Като дойде невестата — мислили си те, — щом пристъпи — по следите ѝ ще се появят самури.“

Приготвили стрели за това и ръцете им изтръпнали от работа.

Осемте му сестри усуквали нишки и така се трудили, че пръстите им претръпнали. Те чакали невестата и си мислели:

„Щом влезе и продума с ясен глас — от устата ѝ ще се посипят скъпи червени мъниста!“

Пристигнал Харжит-Берген с невестата си. Поели невестата на ръце и я спуснали на земята. Две девойки отвели конете и ги вързали за стълба. Невестата продумала с ясен глас — и се посипали червени мънистени зрънца. Девойките захванали да ги събират и да ги нижат. Тръгнала невестата към юртата — и черни самури се появили по следите ѝ. Юнаците насочили стрелите си към самуриците.

Влязла невестата в юртата и наклала огън в огнището с върховете на три млади бора.

Устроили весело сватбено угощение. Събрали се гости от всичките селища. Имало там певци, имало играчи, имало разказвачи на приказки, имало борци, имало и майстори на скокове...

След три дена угощението се свършило и гостите се разотишли, пръснали се на разни страни. Харжит-Берген заживял с жена си. Задружно и щастливо живели дълги години! Казват, че внуците им са живи и до ден-днешен.

[1] Калим — откуп за невеста. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.